

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/reg_glance-2013-en

אזורי ה-OECD במבט חטוף 2013

תקציר בעברית

במסגרת מאמצייהן של מדינות להביא להאצת הצמיחה, לשיפור הרווחה ולצמצום פערי השוויון, תפקיד חשוב ביותר שמור לאזורים השונים המרכיבים אותן. ואולם המשבר הכלכלי הגביר את הפער בתמ"ג לנפש בין אזורים מובילים לאזורים נחשלים בחצי ממדינות ה-OECD. הגידול הניכר ביותר בפער בין האזורים המדורגים בין עשרת האזורים העליונים לאלה המדורגים בין עשרת האזורים התחתונים מבחינת ביצועיהם הכלכליים, למעלה מ-8 נקודות האחוז, נרשם באירלנד, בדנמרק ובפרובליקה הסלובקית. במקרים שבהם הצטמצמו הפערים בין אזורים, הדבר נבע מדעיכה באזורים העשירים ביותר ולא מהדבקת הפער על ידי האזורים העניים ביותר, למעט בסין ובהודו. בשלוש מתוך ארבע מדינות שנבדקו, התמ"ג לנפש באזורים שבעשרת האזורים העליונים מבחינת ביצועיהם הכלכליים ירד בין 2008 ל-2010; הירידה המשמעותית ביותר (12%) נצפתה בקנדה ובאסטוניה.

רשויות אזוריות ומקומיות וממשלים תת-לאומיים אחרים עמדו מאחורי 40% מן ההוצאה הציבורית במרחב ה-OECD ב-2012, למרות שהנתונים משתנים מאוד בין מדינה למדינה בהתאם למידת הפדרליזם, לביזור האזורי ולאוטונומיה הפיננסית. ממשלים תת-לאומיים אחראיים ל-72% מן ההשקעה הציבורית הישירה במרחב ה-OECD, וליותר מכך לפעמים במדינות פדרליות (ארצות-הברית, בלגיה, גרמניה, קנדה ושווייץ), שם משלב סכום ההשקעות הכולל השקעות של המדינות החברות בפדרציה ושל השלטון המקומי.

ערים בכל הגדלים, ובפרט ערים גדולות, תורמות באופן משמעותי מאוד לביצועי המשקים הלאומיים. מאתים שבעים וחמישה האזורים המטרופוליטניים במדינות ה-OECD תרמו ליותר ממחצית התמ"ג של מרחב ה-OECD בתקופה שבין השנים 2000 ו-2010. ואולם, המשבר הכלכלי השפיע במידה ניכרת על שוק העבודה גם באזורים מטרופוליטניים. כתוצאה מכך, היה שיעור האבטלה ב-45% מן האזורים המטרופוליטניים ב-OECD גבוה מן הממוצע הארצי ב-2012.

גם אם אזורים מטרופוליטניים מהווים יחידות חשובות מבחינת מדיניות ציבורית, הגבולות הכלכליים והחברתיים שלהם אינם חופפים ככלל לגבולות אדמיניסטרטיביים. ברוב המקרים, מספר רב מאוד של רשויות מקומיות ואזוריות מעורבות בקביעת המדיניות באותה עיר, דבר המצריך התאמה טובה של יעדים בין המוסדות השונים.

למרות שנתוני צמיחה כלכלית ומדדי הצלחה אחרים משתנים מאוד בין אזורים, גם בתוך מדינה נתונה, המחקר של ה-OECD מלמד כי אזורים המשתרכים מאחור יכולים להפוך לתחרותיים עם תמהיל נכון של צעדי מדיניות ותיאום מאמצים בין כל דרגי השלטון.

ממצאי מפתח

אזורים תורמים לצמיחה ולרווחה

- בממוצע, 10% מן האזורים בלבד היו אחראיים ל-39% מסך כל הגידול בשיעור התעסוקה ול-42% מן הגידול בתמ"ג במדינות ה-OECD בעשור האחרון.
- בעקבות המשבר הכלכלי, ידעו רוב האזורים מאז 2008 ירידה בתמ"ג לנפש. הירידה באזורים כפריים הייתה נמוכה, בממוצע, מן הירידה באזורים עירוניים, למרות שאלה הראשונים מתקשים יותר - כך נראה - לייצר מקומות עבודה בתקופת מיתון.
- באזורים ב-OECD המתאפיינים בשיעורי תעסוקה גבוהים ניכרים גם אחוזים גבוהים יותר של תעסוקה במשרות חלקיות, ושיעורי העבודה במשרות חלקיות עלו בשנים האחרונות. לא רק נתונים דמוגרפיים אזוריים קובעים מי יעבוד במשרה חלקית, אלא גם תקנות וגישה לשירותים משפחתיים מסוימים דוגמת מעונות יום.
- ב-26% מאזורי ה-OECD לערך, פחות מ-50% מן הנשים היו מועסקות ב-2011. האזורים הלוקים ביותר בחסר מבחינת תעסוקת נשים נמצאים באיטליה, ארצות-הברית, ישראל, ספרד, הרפובליקה הסלובקית וטורקיה.

- האבטלה בקרב צעירים מדאיגה במיוחד באיטליה, יוון, מקסיקו, ספרד, פולין, פורטוגל והרפובליקה הסלובקית. בכמה אזורים במדינות אלה, שיעור האבטלה בקרב צעירים עולה על 40%. התמודדות עם התנאים הספציפיים של שוק העבודה באזורים אלה ומתן מענה באמצעות צעדי מדיניות המותאמים למצב המקומי עשויים לעזור רבות להתאוששות הלאומית.
- בעוד שתוחלת החיים עלתה ותמותת תינוקות ירדה בכל מדינות ה-OECD ב-30 השנים האחרונות, הבדלים ניכרים בשני הפרמטרים עדיין קיימים בין אזורים שונים בתוך ספרד, אוסטרליה, מקסיקו, ארצות-הברית ופורטוגל, בשעה שבקנדה וברפובליקה הסלובקית עדיין ישנם הבדלים בשיעורי תמותת תינוקות בין אזורים שונים בתוכן.
- בין השנים 2005 ו-2008, פחתו הפליטות של פחמן דו-חמצני לנפש ברוב מדינות ה-OECD, בפרט בקנדה, ובפרט – בקרוב מדינות שאינן חברות ב-OECD – בברזיל.

קיים צורך לפעול ביחד ולהשיג יותר בפחות אמצעים

- ההוצאה על ידי ממשלים תת-לאומיים של מדינות השייכות ל-OECD היוותה 17% מן התמ"ג, 40% מכלל ההוצאה הציבורית ו-72% מן ההשקעה הציבורית הישירה ב-2012.
- כספי מסים מספקים, בממוצע, 45% מהכנסותיהם של הממשלים התת-לאומיים במרחב ה-OECD, ואילו העברות מן השלטונות הלאומיים ומהשלטונות העל-לאומיים תורמות כ-38% מן ההכנסות.
- בסוף 2012, החוב ברוטו של המגזר הממשלתי הכללי במרחב ה-OECD (30 מדינות) עמד על 113% מן התמ"ג, לעומת 22% במקרה של ממשלים תת-לאומיים.
- בין השנים 2007 ו-2012, ההשקעה הישירה לנפש של ממשלים תת-לאומיים הצטמקה באופן חד באזור ה-OECD (כ-7% פחות), וזאת בהשפעת קיצוצים שנעשו להקטנת גרעונות תקציביים תוך שימור היקף ההוצאה על רווחה, בריאות וחינוך. במהלך אותה תקופה, גדל החוב ברוטו ברמה התת-לאומית ב-14%, שהם שווה ערך לגידול של כ-1,000 דולר ארה"ב לנפש.
- כאשר מדובר בקבלת החלטות על תקצוב והוצאות, על כל דרגי השלטון לעבוד יחד, תוך תיאום היעדים והמענה הניתן ברמת המדיניות בין הדרג הלאומי, הדרג האזורי והדרג המקומי.

אזורים מטרופוליטניים כמנועים של צמיחה, פיתוח בר-קיימא והכללה חברתית

- שבעים אחוזים מאוכלוסיית ה-OECD חיה בערים שונות בגודלן, והאזורים המטרופוליטניים לבדם מאכלסים 50% מתושבי ה-OECD.
- בשש עשרה מדינות של ה-OECD, 65% מכלל הפטנטים ב-2008 הוענקו באזורים מטרופוליטניים.
- המשבר השפיע על אזורים מטרופוליטניים: שיעור האבטלה בהם עלה יותר בארבע השנים האחרונות מאשר בעשור הקודם ב-26 מתוך 28 מדינות ה-OECD שנבחנו.
- התפשטות השטח העירוני (urban sprawl) מתקדמת בקצב מהיר יותר מצמיחת האוכלוסייה באזורים מטרופוליטניים רבים.
- אזורים מטרופוליטניים הם צרכני אנרגיה גדולים ויצרני פחמן דו-חמצני גדולים. יחד עם זאת, בחצי ממדינות ה-OECD, פליטות פחמן דו-חמצני לנפש באזורים המטרופוליטניים נמוכות יותר מאשר באזורים בעלי צפיפות אוכלוסין נמוכה יותר.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן

להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל:

rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2013), *OECD Regions at a Glance 2013*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/reg_glance-2013-en